

Initial, Basarabia a fost denumirea dată teritoriului dintre Carpații Vrancei, Dunăre și Marea Neagră, teritoriu cucerit de Basarab I, întemeietorul Țării Românești. Extinderea denumirii de Basarabia pentru tot teritoriul cuprins între Prut și Nistru, s-a făcut la începutul secolului al XIX-lea, după includerea Basarabiei în Imperiul Rus, prin Tratatul de la București (Hanul lui Manuc) din 16/28 mai 1812, sub numele de Gubernia Basarabia, împărțită în zece ținuturi: Hotin, Soroca, Bălți, Orhei, Lăpușna, Tighina, Cahul, Bolgrad, Chilia și Cetatea Albă, având capitala la Chișinău.

În cei 106 de ani de dominație rusească, fosta provincie continua să aibă populația majoritară cea românească, cu toate că suferise un proces brutal de rusificare, în anul 1918 peste 65% dintre locuitori erau români.

Atunci când s-a declanșat Primul Război Mondial, România se afla în situația dramatică de a alege între teritoriile românești: Basarabia, care făcea parte din Imperiul țarist (Antanta) sau Bucovina și Transilvania aflate sub stăpânirea Imperiului Austro-Ungar (Puterile Centrale). După discuții și negocieri România a decis să participe la război alături de Antanta, implicit de Rusia, pentru a se uni cu Transilvania și Bucovina, unirea cu Basarabia părănd un vis de nerealizat. Cu toate acestea, evenimentele revoluționare din anul 1917 petrecute în Rusia, soldate cu venirea la putere a lui Lenin și proclamarea principiului autodeterminării popoarelor, au făcut posibilă Unirea Basarabiei cu România în ziua de 27 martie 1918, fiind astfel, paradoxal, prima provincie istorică românească care s-a unit cu Țara!

Pe fondul victoriei forțelor revoluționare rusești, a abdicării țarului Nicolae al II-lea (15 martie 1917) și instituirea unui guvern provizoriu la Sankt Petersburg, în Basarabia a apărut speranța că, sub noul regim, provincia își va putea dobândi autonomia și chiar independența. În luna aprilie 1917 s-a format Partidul Național Moldovenesc condus de Vasile Stroescu (președinte de onoare) și Paul Gore (președinte), Vladimir Herța, Pantelimon Halipa (vicepreședinți), Onisifor Ghibu (secretar), ș.a., partid ce a tipărit ziarul *Cuvântul Moldovenesc*.

În lunile aprilie-mai 1917 s-au întrunit mai multe categorii socio-profesionale (militari, învățători, studenți, țărani) în cadrul a numeroase adunări populare, așa numite congrese, ale căror rezoluții prevedeau: obținerea autonomiei administrative, judecătorești, bisericești și economice a Basarabiei, garantarea drepturilor naționale și cetățenești pentru toți locuitorii, oprirea colonizărilor cu străini, împrăștierea țăranilor, autocefalia Bisericii Ortodoxe din Basarabia, introducerea limbii române în administrație, justiție, școală etc. Astfel de întruniri au fost: Congresul Cooperatorilor din Basarabia (6-7 aprilie 1917), Congresul Învățătorilor din Basarabia (11-13 aprilie), Congresul Eparhial (19-24 aprilie 1917), Congresul Studenților Moldoveni (20 mai 1917), Congresul Țăranilor din Basarabia (21-23 mai 1917), Congresul Învățătorilor Moldoveni (25-28 mai 1917), ș.a.

În luna iulie 1917 Basarabia se confrunța cu două mari pericole: pericolul bolșevizării și cel a includerii abuzive în componența statului ucrainean, pentru că Rada ucraineană încerca să convingă guvernul rusesc ca Basarabia să fie una dintre guberniile noii Ucraine. În fața acestui pericol, pe 20 iulie 1917, s-au întâlnit reprezentanții tuturor comisiilor și comitetelor existente (circa 20), care au hotărât trimiterea unei delegații la Kiev, la „Consfătuirea guvernatorilor provinciilor făcând parte din

Ucraina autonomă”, delegație condusă de Vladimir Cristi, care a susținut autonomia Basarabiei, fără a fi integrată în Ucraina.

În octombrie 1917 s-a întrunit Congresul Ostașilor Moldoveni care a proclamat autonomia Basarabiei și a hotărât, totodată, să își aleagă o adunare reprezentativă – Sfatul Țării, ca organ suprem legislativ al Basarabiei care să fie compus din 70% moldoveni și 30% reprezentanți ai celorlalte naționalități, 10 locuri revenind românilor de peste Nistru. Au fost aleși 44 de deputați din rândurile soldaților, 36 de deputați din partea țăranilor, 58 de deputați fiind aleși de comisiile comunale și ale ținuturilor și de asociațiile profesionale.

Pe 21 noiembrie/4 decembrie 1917 a avut loc prima ședință a Sfatului Țării, organismul reprezentativ al basarabenilor, al cărui președinte era Ion Inculeț.

La 2 decembrie 1917, Sfatul Țării proclamă Republica Democratică Moldovenească, componentă a Republicii Federative Democratice Rusești.

Situația din Basarabia s-a complicat atunci când Sfatul Țării nu a recunoscut Sovietul Comisarilor Poporului venit la putere în Rusia, iar ca urmare unitățile militare bolșevice de pe teritoriul Basarabiei au declanșat ostilitățile.

Haosul provocat de armata rusă aflată în retragere, jafurile, violurile, dar și pericolul bolșevizării (grupuri bolșevice se organizau și doreau să vină în capitala provinciei) au determinat guvernul de la Chișinău să apeleze la intervenția armatei române. În acest moment de mare pericol au fost trimiși la Iași, Vladimir Cristi și Ion Pelivan pentru a cere sprijinul guvernului român și Antantei. De asemenea, la 22 decembrie 1917, Sfatul Țării a trimis o telegramă guvernului român din Iași, prin care îi cere să trimită un regiment de soldați de urgență la Chișinău.

În ianuarie 1918, guvernul condus de generalul Alexandru Averescu a trimis trupe armate românești în Basarabia, fapt ce a atras riposta Rusiei, care rupe relațiile diplomatice cu România declarându-i acesteia război. Bolșevicii din Chișinău doreau să preia puterea cu forța, să lichideze Sfatul Țării, să decreteze în Chișinău starea de asediu și să-i tragă la răspundere pe cei care au cerut trupe românești. Astfel, Sfatul Țării a trecut în ilegalitate începând 6-7 ianuarie 1918, iar bolșevicii cereau convocarea la Chișinău a unui tribunal revoluționar care să-i condamne pe reprezentanții Sfatului Țării.

Pe 8 ianuarie trupele române conduse de către generalul Ernest Broșteanu ajung la frontieră, iar pe 13 ianuarie 1918 au intrat în orașul Chișinău și i-au alungat pe bolșevici. Rusia Sovietică a dat un ultimatum României și l-a arestează pe Constantin Diamandy, ambasadorul român la Petrograd, alături de alți diplomați și de misiunea militară.

Generalul Ernest Broșteanu a discutat cu reprezentanții Sfatului Țării și i-a asigurat că venirea la Chișinău avea două scopuri: aprovizionarea armatei și asigurarea ordinii.

Sosirea armatei române, care a stabilizat Basarabia, a oprit haosul, frica de anarhie și bolșevizare, iar Sfatul Țării a putut hotărî soarta provinciei. Astfel, *la 24 ianuarie 1918, Sfatul Țării a proclamat independența Republicii Democratice Moldovenești.*

Constantin Stere, marele patriot basarabean a avut un rol important în gruparea forțelor pro-unioniste de la Chișinău, contribuind alături de o întreagă pleiadă de oameni politici la actul unirii. El era o personalitate politică cunoscută atât în București, Iași, dar și la Chișinău. Revoluționar, arestat și condamnat la ocnă de către autoritatea țaristă tocmai pentru că a luptat pentru drepturile românilor basarabeni, Stere a fost cel care a răspuns reprezentanților minorităților din Sfatul Țării, rușilor în

principal: „Poporul românesc n-a venit în Basarabia din afară, el aici s-a născut, aici a fost acel cazan, unde au fiert și s-au topit toate acele elemente din care s-a născut poporul român. Noi n-avem unde ne duce și pe noi nimeni nu ne poate alunga din casa noastră. Un veac fără sfârșit, noi, plecați, tăcuți, conștienți de slăbiciunea noastră, noi am dus jugul, un veac întreg limba noastră a fost persecutată, ca o otravă revoluționară; sacrificii imense făceau aceia, care doreau să-și însușească începuturile culturii naționale. [...] Nu uitați, domnilor, că nu numai chestiunea dreptății naționale, ci și chestiunea dreptății sociale, cere să avem tăria și hotărârea de a lua asupra noastră răspunderea. Astăzi voi puteți da poporului pământul cerut de el în condițiunile acceptabile pentru el și nimeni nu poate garanta, că mâine voi veți putea avea această posibilitate”.

Unirea Basarabiei a venit într-un moment critic pentru statul român, pe **27 martie/9 aprilie 1918** „în numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară: Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechei Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărească soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna, Se unește cu mama sa, România.”

Declarația Unirii a fost semnată de președintele Sfatului Țării, Ion Inculeț, de Pantelimon Halippa, vicepreședinte al Sfatului, și de Ion Buzdugan, secretar.

Unirea Basarabiei a fost rodul construcției unui moment istoric aparte: destrămarea Imperiului Țarist și haosul armatei ruse, ideile de autonomie/independență a popoarelor din fostul imperiu, dorința de pace și stabilitate a românilor basarabeni și a recâștigării propriilor pământuri și a propriei limbi, prezența intelectualilor din toate provinciile la Chișinău și voința Puterilor Centrale de a oferi o compensație României, ducând la primul pas din cele trei ale anului 1918 – votul Sfatului Țării și Unirea Basarabiei.

Timp de 22 de ani, între cele două războaie mondiale, Basarabia a revenit în spațiul de cultură și civilizație românească, evoluând în componența statului național unitar român, a României Mari, mai precis, din 27 martie / 9 aprilie 1918, până în zilele de 26-28 iunie 1940, când Rusia Sovietică a trimis două ultimatumuri la București, urmate de ocuparea Basarabiei, Bucovinei de Nord și Ținutului Herței. Noua organizare a Basarabiei o împărțea în trei părți: Sudul și Nordul au fost atribuite Ucrainei, iar centrul a fost inclus în Republica Sovietică Socialistă Moldovenească, parte a Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste.

După dezmembrarea Uniunii Sovietice, în anul 1991, fosta Republică Sovietică Socialistă Moldovenească s-a declarat independentă la 27 august 1991, sub numele de Republica Moldova.

Unirea Republicii Moldova cu România este astăzi o problemă politică și economică foarte complexă, cu aspecte sensibile în politica externă, dar pentru mulți români, rămâne un vis de îndeplinit! Basarabia e România!

Alexandru V. Boldur, *Basarabia românească*, București, Tipografia Carpați, 1943

Paul Cernovodeanu, *Basarabia. Drama unei provincii istorice românești în contextul politic internațional 1806-1920*, București, 1993

Gheorghe E. Cojocaru, *Sfatul Țării. Itinerar*, Chișinău, 1998

<https://mvu.ro/cum-s-a-unit-basarabia/>

https://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Unirea_Basarabiei_cu_România

BASARABIA

Ferdinand

ACTUL UNIRII

VOTAT DE SFATUL TĂRII
LA 27 MARTIE ST. V. 1918.

ÎN NUMELE POPORULUI BASARABICI, SFATUL TĂRII DECLARĂ
REPUBLICA DEMOCRATICĂ MOLDOVENESCĂ (BASARABIA)
ÎN HOTĂRELE ȘI DINTRE PRUT, NISTRU, DUNĂRE, MARCA
NEGRĂ ȘI VECHILE GRANITE CU AUSTRIA, RUPTĂ DE
RUSIA ACUM O SUTĂ ȘI MAI BINE DE ANI DIN TRUPUL
VECHII MOLDOVE, ÎN PUTEREA DREPTULUI ISTORIC ȘI
DREPTULUI DE NEAM PE BAZA PRINCIPIULUI CĂ NOROA
DELE SINGURE SĂ-ȘI HOTĂRĂȘCĂ SOARTA LOR, DE AZI
ÎNAINTE ȘI PENTRU TOTDEAUNA, SE UNESC
CU MAMA SA ROMÂNIA.

TRĂIASCĂ UNIREA BASARABICI
CU ROMÂNIA
DE-A PURURI ȘI TOTDEAUNA!

PREȘEDINTELE SFATULUI TĂRII,

ION INCULEȚ

VICE-PREȘEDINTE

PAN. HALIPPA

SECRETARUL SFATULUI TĂRII

I. BUZDUGAN.

ȘTEFAN CEL MARE

DIMITRIE CANTEMIR

1710-1711

Bucurați-vă surori mândre și vă înveseliți
Împreună regăsiți, lângă maica ce iubiți
Jucați hora înfrățirii cu flăcăi dintre
Istejari,
Hora sfântă a dezrobirii, hora Româ-
niei Mari.

C. Zarida Sylva.

Inscrip. Cet. Albă 1476

Iar când fulnic viitorul, va păstra în veci
[solia,
Basarabia rămâne pe veci a țării noastre
[noi ;
Ca în hrisoave să rămâne Ferdinand
[și cu Maria,
Prea slăviți în România, pe altorul lui
[Mihai.

C. Zarida Sylva.

ION INCULET,
președintele Sfatului Țării al Republicii Democratice Moldovenești, ministru, membru titular
(din 1918) al Academiei Române.

Sfârșitul României Mari: 26 și 28 iunie 1940 doua ultimatumuri au venit la Bucuresti de la Moscova prin care se cerea cedarea Basarabiei și Nordului Bucovinei.

Bucuresti, 1940. Zi de doliu național. României i s-a răpit Basarabia.

